

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2017-1-32
Karar Sayısı : 17-26/388-168
Karar Tarihi : 09.08.2017

(Önaraştırma)

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Ömer TORLAK
Üyeler : Arslan NARİN, Adem BİRCAN, Şükran KODALAK, Mehmet AYAN

B. RAPORTÖRLER: Zeynep MADAN, Zekeriya TURAN

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : Necla TATLIDERE
Temsilcisi: Av. Ayşeğül GÜNEŞLİ
Nenehatun Cad. No:90/4 GOP Çankaya/Ankara

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILAN : Akpet Akaryakıt Dağıtım A.Ş.
Akatlar Mah. Ebulula Mardin Cad. No:22 Maya Park Tower 1
Pk:34335 Beşiktaş/İstanbul

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Akpet Akaryakıt Dağıtım A.Ş.'nin yapmış olduğu dikey anlaşma ve çeşitli uygulamalar yoluyla 4054 sayılı Kanun'u ve 2002/2 sayılı Tebliğ'i ihlal ettiği iddiası.
- (2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Başvuruda özetle; 20.09.2005 tarihinde başvuruya konu taşınmaz üzerinde Aytemiz Akaryakıt Dağıtım ve Pazarlama A.Ş. (AYTEMİZ)¹ lehine tesis edilen 15 yıl süreli intifa hakkının 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun (4054 sayılı Kanun) ve 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin (2002/2 sayılı Tebliğ) ilgili maddeleri uyarınca beş yılı aşan süreler bakımından hüküm ifade etmediği, bu nedenle gerekli işlemlerin yapılması talep edilmiştir
- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 25.05.2017 tarih ve 3667 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 15.06.2017 tarih ve 2017-1-32/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu, 03.07.2017 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve 17-20/332-M sayı ile önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. Konuya ilişkin karar uyarınca düzenlenen 27.07.2017 tarih ve 2017-1-32/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (4) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda;
 - İstasyonun bulunduğu taşınmazın intifa hakkının tapuda yeni unvanı Akpet Akaryakıt Dağıtım A.Ş. (AKPET) olan AYTEMİZ lehine tesis edildiği,
 - AKPET ile bağlantılı olan Lukoil Eurasia Petrol A.Ş. (LUKOİL) ile istasyonda faaliyet gösteren bayi Atlas Turbo Akaryakıt İnş. Oto. San. Tic. A.Ş. (ATLAS) arasındaki dikey ilişkinin 01.01.2018 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanabileceği,
 - Dolayısıyla AKPET hakkında 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına yer olmadığı ve şikayetin reddedilmesi gerektiğiifade edilmiştir.

¹ Dosyada yer alan bilgiler doğrultusunda, bahse konu intifa hakkı tapuda halen AYTEMİZ adına bulunsa da 06.12.2006 tarih ve 6698 sayılı Ticaret Sicil Gazetesi ilanı ile birlikte şirketin unvanının Akpet Akaryakıt Dağıtım A.Ş. olarak değiştirildiği anlaşılmıştır. Bu gerekçeyle şikâyet dilekçesinde bahsi geçen AYTEMİZ yerine inceleme AKPET hakkında yürütülmüştür.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Dosya Konusu Dikey Anlaşmaya Yönelik Bulgular

(5) Yapılan başvuruda özetle;

- Necla TATLIDERE'e ait olan "*Kastamonu ili, Yukarıbatak Köyü, Ayvalı Üstü Mevkii Kartal ilçesi, 288 Parsele*" cinsli taşınmazların tapu kaydı üzerinde AYTEMİZ lehine 20.09.2005 tarihinde 15 yıl süreli intifa hakkı tesis edildiği,
- Başvuru konusu intifa sözleşmesinin beş yılı aşan süreler bakımından 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanamadığı ve 4054 sayılı Kanunun 5. maddesine göre beş yıldan uzun süreli söz konusu intifa sözleşmesinin artık hüküm ifade etmediği

iddia edilerek, AYTEMİZ hakkında gerekli işlemlerin yapılması talep edilmiştir.

(6) Konuya ilişkin bilgi isteme yazısına cevaben Lukoil Eurasia Petrol A.Ş. (LUKOİL)² tarafından gönderilen ve Kurum kayıtlarına 05.07.2017 tarihinde giren yazıda ise özetle;

- Taşınmaz ile ilgili ilişkinin Tansüt Petrol Gıda İnşaat San. ve Tic. Ltd. Şti. (TANSÜT PETROL) ile AKPET arasında 2005 yılında akdedilen beş yıl süreli bayilik sözleşmesi ile başladığı, bununla birlikte bu bayilik sözleşmesinin suretinin müvekkil şirketler kayıtlarından temin edilemediği,
- İlgili taşınmaz üzerinde 20.09.2005 tarihinde AKPET lehine 15 yıl süreli intifa hakkı tesis edildiği, bu tarihte taşınmazın Fatma Zehra TAN isimli şahsa ait olduğu, malikin, bayi TANSÜT PETROL'ün yetkilisi Hüseyin TAN ile aynı soyadına sahip olduğu, bu nedenle bayi ve malikin bağlantılı olduğunun değerlendirilmesi gerektiği,
- İlk bayilik ilişkisinin, süresi sona ermeden taraflarca feshedildiği, sonrasında bayi Egemen Kerestecilik Akaryakıt İnş. Kuy. Nak. İth. İhr. San. Tic. Ltd. Sti. (EGEMEN AKARYAKIT) ile AKPET arasında 06.05.2008 tarihinde beş yıl süreli bayilik sözleşmesi akdedildiği,
- Bahse konu taşınmaz mülkiyetinin Levent DURMUŞ isimli şahsa devredildiği malikin, yeni bayi EGEMEN AKARYAKIT yetkilileri Mustafa DURMUŞ ve Ahmet DURMUŞ ile aynı soyadına sahip olduğu, bu nedenle bayi ve malikin bağlantılı olduğunun değerlendirilmesi gerektiği,
- İkinci bayilik ilişkisinin de süresinden önce taraflarca feshedildiği, sonrasında Erinç Enerji Müh. Tur. Pet. Taş. San. Tic. Ltd. Şti. (ERİNÇ ENERJİ) ile (AKPET) arasında 01.10.2010 tarihinde beş yıl süreli bayilik sözleşmesi akdedildiği, bu üçüncü bayilik ilişkisinin de süresinden önce taraflarca feshedildiği,
- Süreç içerisinde istasyon mülkiyetinin Erdal AKARSU isimli şahsa devredildiği, Erdal AKARSU'nun istasyonu Aziz HINCARA isimli şahıstan devraldığı, Aziz HUNCARA ve Erdal AKARSU'nun bayi ERİNÇ ENERJİ ile bağlantılı olup olmadığı müvekkil şirketler kayıtlarından tespit edilemediği,
- 31.12.2012 tarihli AKPET ile bayi ERİNÇ ENERJİ ve o sırada istasyonun maliki olan Erdal AKARSU arasında Fesih Protokolü akdedildiği, bu Fesih Protokolü kapsamında tarafların bayilik ilişkisinin bayi Yeni Doğanay Akaryakıt Petrol ve Petrol Ür. Nak. Gıda İth. İhr. San. ve Tic. Ltd. Şti.'a (YENİ DOĞANAY) devri ile ilgili olarak bir itirazının bulunmadığını beyan ettiği, hatta istasyon mülkiyetinin de YENİ DOĞANAY'a devri hususunda anlaşmaya varıldığı,

² Kurulumuzun 14.08.2008 tarih ve 08-50/748-304 sayı kararıyla AKPET'in, Lukoil Eurasia Petrol A.Ş. tarafından devralınmasına izin verilmiştir.

17-26/388-168

- YENİ DOĞANAY ve AKPET ile bağlantılı LUKOIL arasında 01.01.2013 tarihinde beş yıl süreli Standart Bayilik Sözleşmesi akdedildiği, YENİ DOĞANAY ve LUKOIL arasında bu sözleşmenin eki ve ayrılmaz bir parçası olarak 31.12.2012 tarihinde bir Bayilik Protokolü imzalandığı,
- Söz konusu Fesih Protokolü ve Bayilik Protokolü'nde 20.09.2005 tarihinde 15 yıl süreli tesis edilmiş olan intifa hakkının süresinin yeni bayilik sözleşmesine uygun olarak kısaltılmasına karar verildiği,
- Söz konusu süre kısaltma işlemi yeni bayilik sözleşmelerinin süresine uygun olarak 25.12.2013 tarihinde ilgili tapu müdürlüğü nezdinde gerçekleştirildiği, intifa süresinin 31.12.2017 tarihine kısaltıldığı, YENİ DOĞANAY ile 01.01.2013 tarihinde akdedilen beş yıl süreli bayilik sözleşmesi süresi ile paralel olarak sona ereceği bu nedenle mevzuata uygun olduğu,
- Takyidat belgesinde en son malikin Ramazan SÜRÜCÜ isimli şahıs olduğu ve bu şahsın istasyonun bulunduğu taşınmazı söz konusu intifa süre kısaltma işleminden sonra 16.10.2014 tarihinde iktisap ettiği,
- Sonrasında yine sözleşmenin taraflarca süresinden önce feshedildiği, bu kez ATLAS ve AKPET ile bağlantılı LUKOIL arasında 02.06.2016 tarihinde beş yıl süreli bayilik sözleşmesi akdedildiği,
- ATLAS ile LUKOIL arasında mevcut bayilik sözleşmesi halen yürürlükte olduğu ve bayilik ilişkisi devam ettiği,

ifade edilmiştir.

I.2. Değerlendirme

- (7) Dosya mevcudu bilgi ve belgeler incelendiğinde; 2005 yılında dağıtıcı AKPET ile bayi TANSÜT PETROL arasında bayilik sözleşmesi imzalandığı ve 20.09.2005 tarihinde dosya konusu istasyon üzerinde AKPET lehine 15 yıllık intifa hakkı verildiği görülmektedir. Müteakiben taraflar arasında çeşitli anlaşmalar ve protokoller imzalanmıştır.
- (8) Malik Erdal AKARSU, dağıtıcı AKPET ve bayi ERİNÇ ENERJİ arasında 31.12.2012 tarihinde imzalanan Fesih Protokolü'nün "*Protokolün Konusu*" başlıklı 1. maddesinde; "*Anılan akaryakıt satış istasyonunun, Akpet marka ve logosu altında işletilmesine ilişkin Akpet ile işbu Fesih Protokolünün imzasından önce akdettikleri tüm Anlaşmaların ve eklerinin, işbu Fesih Protokolünün imza tarihinden başlamak üzere aşağıda yazılı şekilde mutabakat dahilinde sona erdirilmesine, anılan taşınmaz üzerinde Akpet lehine tesis edilmiş olan intifa hakkının terkin/kısaltılmasına ilişkin hususların Akpet ile Doğanay (YENİ DOĞANAY) arasında tesis edilecek yeni bayilik anlaşmaları çerçevesinde kararlaştırılmasına karar vermişlerdir.*" hükmü yer almaktadır
- (9) Ayrıca 1. maddenin ikinci paragrafının son cümlesinde ise "*...anılan taşınmaz üzerinde Akpet lehine tesis edilmiş olan intifa hakkının terkin/kısaltılmasına ilişkin hususların Akpet ile Doğanay (YENİ DOĞANAY) arasında tesis edilecek yeni bayilik anlaşmaları çerçevesinde kararlaştırılmasına karar vermişlerdir.*" hükmü yer almaktadır. Bu hükümle protokole taraf olan malikin, bayinin ve dağıtıcının istasyon üzerinde kurulu intifa hakkının yeni bayilik anlaşmasına uygun olarak terkin veya kısaltılmasında iradelerinin olduğu görülmektedir.

- (10) YENİ DOĞANAY ve AKPET ile bağlantılı LUKOIL arasında 01.01.2013 tarihinde beş yıl süreli bayilik sözleşmesi akdedildiği tespit edilmiştir. Bu bayilik sözleşmenin eki ve ayrılmaz bir parçası olarak düzenlenen 31.12.2012 tarihli Bayilik Protokolü'nün "İntifa Hakkına İlişkin Hükümler" başlıklı 3. maddesinde ise;

"Bayi; işbu Protokole konu akaryakıt satış ve servis istasyonunun kurulu bulunduğu gayrimenkul üzerinde Akpet Akaryakıt Dağıtım A.Ş. (Akpet) lehine 20.09.2005 tarihinde tescil olunan intifa hakkının, Rekabet Kurumu'nun, akaryakıt sektöründe intifa veya kira gibi kullanım hakkın veren sözleşmelerin beş yılı aşan sürelerinin muafiyetten yararlanmayacağına dair internet sayfasında 12.03.2009 tarihinde ilan ettiği duyurusu ile buna paralel olarak tadil edilen Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz hükümleri ve Kurul'un emsal teşkil eden Kararları gereğince; 18.09.2010 tarihi aşan süresinin muafiyetten yararlanamayacağını ve intifanın terkin edilmesini talep etme hakkının olduğunu bildirmektedir.

Bu kapsamda Akpet'in; gerek anlaşma görüşmelerinin devam ettiği süreçte gerekse işbu Bayilik Anlaşmalarının imzası tarihinde anılan intifa hakkının terkin hususunda taraflarına başvuru yaparak, sözkonusu intifa hakkının terkin edilmesi için haklarının bulunduğunu ve bu amaçla taraflarınca belirlenecek gün ve saatte temsilcileri vasıtasıyla her türlü işlemi yapmaya hazır olduklarını bildirdiklerini kabulle;

- (a) Anılan tarihte ve sonrasında işbu intifanın terkinini yada bu amaçla tanzim olunacak bir vekaletname taleplerinin bulunmaması,
- (b) Tarafların dikey ilişkinin (bayilik) yeniden tesis edilmesi konusunda mutabık olması,
- (c) Ve bu çerçevede intifa hakkının terkinini ve yeniden intifa ve/veya hukuksal tasarruf hakkı tesisine ilişkin bir işlemin her iki taraf için de ilave maliyete neden olması sebebiyle;

Aşağıda yazılı şekilde, dikey ilişkiyi sonlandırmaya karar vermişlerdir. Taraflar bu kapsamda, anılan intifa hakkının, 31.12.2017 tarihinde geçerli olacak şekilde kısaltılması suretiyle tadil edilmesi ve bakiye süresinin terkin edilmesi hususunda mutabık kalmışlardır."

denilerek, taraflar arasındaki dikey ilişkinin, tarafların özgür iradeleriyle imzaladıkları yeni sözleşmeler yoluyla yenilendiği belirtilmiş ve bu doğrultuda AKPET'in 20.09.2005 tarihinden itibaren sahip olduğu 15 yıllık intifa hakkını yapılan yeni bayilik sözleşmesiyle uyumlu olacak şekilde 31.12.2017 tarihine kadar kısaltacağı kararlaştırılmıştır.

- (11) 31.12.2012 tarihinde imzalanan Fesih Protokolü ve Bayilik Protokolü'ne uygun olarak, 01.01.2013 tarihli LUKOIL ile YENİ DOĞANAY arasında beş yıllık bayilik sözleşmesi imzalanmıştır. 25.12.2013 tarihinde ise bu sözleşmeye uygun olarak AKPET'in, taşınmaz üzerinde sahip olduğu intifa hakkını 31.12.2017 tarihine kadar kısaltıldığı tespit edilmiştir.
- (12) 2002/2 sayılı Tebliğin açıklanmasına ilişkin çıkarılan Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz'un (Kılavuz) 35. paragrafında "... Beş yıllık süreyi aşacak şekilde zımnen yenilenebilen rekabet etmeme yükümlülükleri de grup muafiyeti kapsamında değildir. Ancak, süresi beş yılı aşmayan veya beş yıldan sonraki uzatmanın her iki tarafın açık iradesi ile mümkün olduğu ve alıcının beş yıllık süre sonunda rekabet etmeme şartına son vermesini engelleyen herhangi bir durum olmadığı hallerde rekabet etmeme yükümlülüğü grup muafiyetinden yararlanacaktır..." şeklinde açıklama yer almaktadır. Kurulumuzun geçmiş tarihli çeşitli kararlarında³ da belirtildiği üzere, uzun süreden beri devam eden dikey ilişkilerde, taraflar arasındaki dikey ilişkiye esas teşkil eden sözleşmelerin, tarafların özgür iradeleriyle imzaladıkları yeni sözleşmeler yoluyla yenilenmesi yeni bir irade beyanı olarak kabul edilebilmekte ve bu şekilde taraflar arasında yeni bir dikey anlaşmanın yapıldığından bahisle bu durum, grup muafiyeti kapsamındaki sürelerin hesaplanmasında göz önüne alınmaktadır.

³ Kurulumuzun 06.06.2012 tarihli, 12-30/877-261 sayılı; 13.06.2013 tarihli, 13-36/465-201 sayılı; 09.10.2013 tarihli, 13-57/796-336 sayılı ve 28.07.2015 tarihli, 15 32/452-136 sayılı kararları.

17-26/388-168

- (13) Dosya kapsamında yeni bir bayilik sözleşmesi imzalanması amacıyla düzenlenen 31.12.2012 tarihli Fesih Protokolü, 01.01.2013 tarihli Standart Bayilik Sözleşmesi, bu sözleşmenin eki olarak düzenlenen 31.12.2012 tarihli Bayilik Protokolü ve 25.12.2013 tarihinde AKPET'in taşınmaz üzerinde sahip olduğu intifa hakkını bayilik sözleşmesine uygun olarak 31.12.2017 tarihine kadar kısaltması işlemlerinin tümü dikkate alındığında, yeni bir dikey anlaşma kurmak yönünde malik dahil tüm tarafların iradelerinin yenilendiği anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda bildirim konu dikey ilişkinin, bu tarihler doğrultusunda 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlanabileceği kanaatine varılmıştır.
- (14) Bununla birlikte, Kılavuz'un 35. paragrafında "... *Bayilik, işleticilik, tedarik vb. sözleşmeler sürmekteyken intifa, kira, ekipman vb. sözleşmelerin sona erdirilmesi veya tam tersine; intifa, kira, ekipman vb. sözleşmeler sürmekteyken mevcut bayilik, işleticilik, tedarik sözleşmeleri sona erdirilerek bu nitelikte yeni bir sözleşme yapılması hallerinde dikey ilişkinin kesintiye uğramadığı kabul edilecek ve beş yıllık süre bu doğrultuda hesaplanacaktır.*" açıklaması yer almaktadır. Bu doğrultuda intifanın kurulduğu 25.12.2013 tarihinden sonra AKPET ile bağlantılı LUKOIL ile bayi ATLAS arasında 02.06.2016 tarihinde imzalanan yeni bayilik sözleşmesinin dikey ilişkiyi kesintiye uğratmayacağı anlaşılmaktadır.
- (15) Son olarak yine Kılavuz'un 35. paragrafında "... *Beş yıllık rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin hesaplanmasında başlangıç tarihi olarak, taraflar arasında süregelen rekabet yasağına dayalı dikey ilişkiye başlangıç teşkil eden ilk anlaşmanın yapıldığı tarih esas alınacaktır. Taraflar arasındaki, rekabet yasağı içeren bayilik, işleticilik, tedarik vb. sözleşmeler ile birlikte bu sözleşmelerin süresine etki eden intifa, tapuya şerh edilmiş kira, ekipman gibi sözleşmelerin hepsinin aynı anda ortadan kalktığı tarih ise, rekabet yasağının sona erme tarihi olarak değerlendirilecektir.*" açıklaması yer almaktadır. Bu durumda söz konusu dikey ilişkinin bayilik sözleşmesinin imzalandığı 01.01.2013 tarihinden itibaren beş yıl süreyle 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlanma olanağının bulunduğu ve bu tarihten sonra grup muafiyeti kapsamının dışında kaldığı değerlendirilmektedir. Öte yandan başvuruya konu istasyonun, bireysel muafiyet şartlarını taşımadığı da dosya kapsamından anlaşılmaktadır.

J. SONUÇ

(16) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

- İstasyonun bulunduğu taşınmazın intifa hakkının tapuda yeni unvanı Akpet Akaryakıt Dağıtım A.Ş. olan Aytemiz Akaryakıt Dağıtım ve Pazarlama A.Ş. lehine tesis edildiğine,
- Akpet Akaryakıt Dağıtım A.Ş. ile bağlantılı olan Lukoil Eurasia Petrol A.Ş. ile istasyonda faaliyet gösteren bayi Atlas Turbo Akaryakıt İnş. Oto. San. Tic. A.Ş. arasındaki dikey ilişkinin 01.01.2018 tarihine kadar 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına,
- Dolayısıyla 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca şikayetin reddi ile soruşturma açılmamasına,

gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere, OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.